

עקספרעס

Adres redakcji i administracji Radom, Żeromskiego 7 31 sierpnia 1933 r. ראדאמ דאנערשטאג פ' ה'צ"א אלול תרצ"ג

איז פרייטאג-נומער פון „אונזער עקספרעס" פערעפצנטליכען מיר א גייעם, אריגינעלעז און העכסט-סענסאציאנעלעז ארטיקעל פונ'ם בעוואוסטעז העבראיש-יודישעז שריפטשטעלער

י ק י ר ון א ר ש א ז י ס ק י וועגען א יודישקייט-מיסיאן צווישען די פעלקער

דאס ארטיקעל פון הי יקיר ווארשאוסקי ענטהאלט אנ'אריגינעלעז און דרייטמעז פראיעקט, וואס וועט זיכער געפונען א שטארקעז אפהלאנג איז דער יודישער עפענטליכקייט. מיר וועלען אונזערע לעזער א מעגליכקייט זיך ארויסצוואנען וועגען דעם אינטערעסאנטעז פראיעקט

די גרויסע פאלקס-אבשטימונג וועגען ענין - סטאווסקי ווערט ווייטער פארטגעזעצט

אבמאך צווישען דייטשלאנד און ארץ-ישראל

ואל די טעג געשלאסען ווערען

וואס ערקלערען די אפיציעלע קרייזען איז פערלין און לאנדאן?

ס'די א"י-רעגירונג, ס'די ציוניסטישע קרייזען און ס'די ארץ-ישראל-רעגירונג, וועלעכע לעבט זיך אויפ'ן שכל גייט. אז די יודעה בעציהם זיך אויף בימיחיתונען, וועלכע ווערען געמאכט דורך גשווה סע ארצאישען פלאנען און א"י, כדי צו לעזיגען דעם דייטשען מארק.

דער יודישער טעלעגראפישע-אגענטור מכת די מעלדונגען וועגען דעם האנדעלס-אבמאך צווישען דייטשלאנד און א"י, האט דער קאנגרעס-אליאנס אין קאנאן געענטפערט, אז דעם קאנגרעס-אליאנס אין גארנישען בעוואוסט וועגען וועלכע עס איז האנדעלס-אונטערזעהונגען, וועלכע זאלען גע-פיהרט ווערען דורך דער א"י-רעגירונג אדער פריי-מיינען.

בערלין, 30 (י"א). אויף דער אנדערע זייט דער יודישער טעלעגראפישע-אגענטור האט די לייט טעג פון „הארץ" און „העלפער" (אבטולונג פאר לאנדאן) געפאלען און אינדוסטריעלע בייז אהרא-פאליטישען אמם פון דער נאצי-אליאנס-אפיציעלע שטר פארטיי) מיטגלידען, אז דער אבמאך, וועלכער איז געווען דעם דייטשע פון א"י-רעגירונג אום אויסצווייזונגען פאר דייטשע אינדוסטריעלע אויסארבייטונגען פאר א"י און נאך נישט פינאליזירט געווארען, ווארשריינליך וועט אבער דער אבמאך ענדליכט געשלאסען ווערען אין די נאענטסטע טעג.

די פערזענלעכע ווערען געפיהרט צווישען דעם דייטש-אנדרעס מיניסטעריום פון איין זייט און אויסלענדישע פארשטעלער פון דער א"י-רעגירונג פון דער אנדערע זייט.

אדון. סעמועל אונטערמייער געגען פיהרעז וועלכע עס איז פעהאנדלונגען מיט היטלעריסטישען דייטשלאנד

הויפטפונקטען פון צענטערען דעם פאקטישע וואפען מיט א פערזענלעכע לעבען. די פעהאנדלונגען, ערקלערט אהר. אונטערמייער, האט בען דערפיהרט זיך, נאכפאלגען אבמאך. לכוף האט אהר. אונטערמייער אויסגעפארעט דעם פני-פדות צו פערלעזען די לייטונג פון יודיש-אמטעריאנער קאמיטעט און אנטווערפן זיך אין די ריזען פון דער פאקטישע-פערזענלעכע.

דייטשלאנד — האט ערקלערט אדון. אונטערמייער — קען צעשטערען די ציוניסטישע קרייזען און צעשטערען די העלענע-אמטען צום צי-נישט שיען קאנגרעס האפען אויסצושטעלען דעם פאקטיש-לאנדאן, ווייל זיי האפען מורא געחאט פאר'ן אויסצוגיין פון דער פעהאנדלונגען, וועלכע דארטען בעצייטונג ווערען אום אויפגעבען די ניי-ארק 30 (י"א). אדון. סעמועל אונטער-מייער, וועלכער שעהט מראש פון דער פאקטיש-קאמפאניע אין אמטרישע-געלען היטלעריסטישען דייטשלאנד האט געענטפערט א דערע און יאנג-סאן (א"י) אין וועלכער ער איז שארף ארויסגעצייטען געגען יעדען פרוב פון פעהאנדלונגען מיט'ן היטלעריסטישען דייטשלאנד. עס איז נישט די זאך פון דער ציוניסטישער

די פערזענלעכע ווערען געפיהרט צווישען דעם דייטש-אנדרעס מיניסטעריום פון איין זייט און אויסלענדישע פארשטעלער פון דער א"י-רעגירונג פון דער אנדערע זייט.

די פערזענלעכע ווערען געפיהרט צווישען דעם דייטש-אנדרעס מיניסטעריום פון איין זייט און אויסלענדישע פארשטעלער פון דער א"י-רעגירונג פון דער אנדערע זייט.

עקזעקוטיווע מיט סאלאלאד'ז בראש

געצנדיגט די גענעראל-דעבאטע אויפ'ן ציוניסטישען קאנגרעס

ראש פון פערזענלעך צווישען די לינקע, מורחי און רעדיקאלען. די אלגעמינע שלאגען פאר אנטווערפונגען אין צוזאמענשטעל פון דריי לינקע (אויטענשאַל) קען די רעדיקאלע, דריי אלגעמינע און ליין מורחי. די לינקע דאגעגען בעשטענען אויף דער פאך-דערג, אז אין דער עקזעקוטיווע וואל אריין דריי ארבייטער, איין רעדיקאלער, מיין אלגעמינע (איינער פון זיי וואל זיין פראג. סאלאלאד) און איין מורחי. אין ביידע קאמבינאציעס וואל אלס פערזענלעכע קאנדידירען נחום סאלאלאד.

ערלעשער פון דער שרפה. דער רעדנער ערקלערט, אז ער פארהט צו דער זשענעראל קאנפערענץ ער פרגעט זיך אבער, צוואקס הארט מען האפען צוויי יודישע פארלאמענטען. ווערענדיג זיך צו די לינקע, ערקלערט דר. סאלאלאד: אויך בין גיטש אויפ'ן פינד, אויך בין אבער געווארען אויפ'ן גענעראל. אויך זענט פערניג מען בלויז מיט משה'ס מאכטע-פארמיטע און א"י. ענגלאנד מאכט א תהילה, אבער מורחם גארנישט פאר דעם ציגורונגע-הענדען יודישען פאלק, און אהר, די ארבייטער, זענט פערזענלעך מיט סאציאליסטישע און בלעדיי צונדערע עקספערטמענטען, פערגע-סטעריג וועגען דעם עיקר.

ניי-ארק 30 (י"א). די נאכמיטאג-פאלי-טרא-ציוניסט פון קאנגרעס האט זיך געשעט מיט א פערשטע-פאליטע פון אן שעה צייט — 5 פארנאכט. פערזענלעך סאקעין ערקלערט, אז די נענער-פאלע-פאמע ווערט שוין איצט פערשענדיגט און אז די עקזעקוטיווע וועט נאך אויף דער איצטיגער פאלע-פאליטע צעטיילען אנטעמפער די אפגעגעבען און וועט אבערען פעהאנדעלס וויכטיגס ערקלע-רונגען.

די נאכמילכ פערזענלעכע אויף זיין רעדע, איי-ניג, מורחילעלעט. פון פוילען, וואס זענען פער-שריבען צום ווארט, זענען אבער גענומען אין די קאמיטעט און קומען נישט צו דער זיצונג. די לעצטע רעדנער, דר. סאלאלאד (פראג), וועלכער איז אוועק פון די רעדיקאלע, און דר. נאך-שטעריגער (מורחי, פוילען).

פראג 30 (י"א). 3 ביטאג די פראגע וועג גען דער שאפונג פון אנטווערפונגען וואו דר. ווייזמאן האט אנטענטען א קאנגרעסע פאקט אין די נאכמיטאג-פאליטע-פארשטעלער-אונטער-אום באזע פון ודי פעהאנדלונגען דיט די קאנצע-פציע פון א פערזענלעך עקזעקוטיווע. די ארבייטער-פראקציע ווינט זיך אנטווע-קטיווע קאח א פרעזידענט, פארשלאגענדיג צו נאמינירען נחום סאלאלאד'ן אויף א סענאטארי-טען עקזעקוטיווע. די אלגעמינע גרופע „ב" — אנטווערפונגען — פארשען אבער דורכאויס סאלאלאד'ן ווידער-וואל אלס פערזענלעך פון דער ארבעט-פראקציע.

דר. נאכמילכ פערזענלעכע אויף זיין רעדע, איי-ניג, מורחילעלעט. פון פוילען, וואס זענען פער-שריבען צום ווארט, זענען אבער גענומען אין די קאמיטעט און קומען נישט צו דער זיצונג. די לעצטע רעדנער, דר. סאלאלאד (פראג), וועלכער איז אוועק פון די רעדיקאלע, און דר. נאך-שטעריגער (מורחי, פוילען).

פראג 30 (י"א). פראג דעם, וואס ליט'ן פארויס בעשטימטען סאלאלאד'ס האט דער קאנגרעס זיך געזאלט שוין היינט געדינען, איז נאך בין א צט נישט בעוואוסט, ווען עס וועט פארקומען די ערשטע-פאליטע פון קאנגרעס. די גענעראל-דעבאטע איז נאך נישט פערקלערט. די נעכטע פאליטע-זיצונג פון קאנגרעס איז בעשטימט געווארען אויף היינט אן אוועק. פארמיטאג ליט'ן פאר זיצונג גען פון די קאנגרעס-קאמיטעט, וועלכע ארבייטען אינעמען וואס אבער די ארבייטע-זאגענע רעוואלו-ציע.

פראג 30 (י"א). 2 ביטאג די פראגע עס האט-בען זיך שוין אנטענדיגען די איינלייטערע-עלע-האנדלונגען ארום דער בילדונג פון דער נייער-עק-זעקוטיווע. די אלגעמינע ציוניסטישען שפילען די

דער שליסעל פון דער לאנגע לינגט אין די הענט פון די אלגעמינע, היות די ארבייטער, שוין צו-זאמען מיט די רעדיקאלען, האפען נישט קיין מאיאדישע.

צוויי קאמבינאציעס פון דער נייער עקזעקוטיווע פראג 30 האלט 2 ביטאג (י"א). עס האט-בען זיך שוין אנטענדיגען די איינלייטערע-עלע-האנדלונגען ארום דער בילדונג פון דער נייער-עק-זעקוטיווע. די אלגעמינע ציוניסטישען שפילען די

פראג 30 (י"א). פראג דעם, וואס ליט'ן פארויס בעשטימטען סאלאלאד'ס האט דער קאנגרעס זיך געזאלט שוין היינט געדינען, איז נאך בין א צט נישט בעוואוסט, ווען עס וועט פארקומען די ערשטע-פאליטע פון קאנגרעס. די גענעראל-דעבאטע איז נאך נישט פערקלערט. די נעכטע פאליטע-זיצונג פון קאנגרעס איז בעשטימט געווארען אויף היינט אן אוועק. פארמיטאג ליט'ן פאר זיצונג גען פון די קאנגרעס-קאמיטעט, וועלכע ארבייטען אינעמען וואס אבער די ארבייטע-זאגענע רעוואלו-ציע.

פראג 30 (י"א). 2 ביטאג די פראגע עס האט-בען זיך שוין אנטענדיגען די איינלייטערע-עלע-האנדלונגען ארום דער בילדונג פון דער נייער-עק-זעקוטיווע. די אלגעמינע ציוניסטישען שפילען די

פראפעסאר איינשטיין גלויבט שטארק, אז די וועלט געהט פארט צו בעסערע צייטן בעריהמטער יודישער געזעצנטער גלויבט, אז מען וועט פייקומען אלע שוועריגקייטן פון היינטיגער צייט.

די הויפט-צרה איז, וואס די וועלט האט היינט וועניג גרויסע יחידים

בען מאַטעריעלע זיכערקייט און אידן פרייע צייט פאַר יעדען יחיד. דאָס נישט געפיהל פון זיכערקייט און פרייהייט וועט ארויסברענגען די נעצויסטע שאַפּ פּערישע כוחות, וואָס ליגען אין דער נשמה פון דעם יחיד. מיר וועלען ווידער ארויסברענגען דרויסע פּערזענליכקייטען, וואָס וועלען פּערישערען אונזער קולטור-לעבען. די מענטשהייט וועט ווידער ציהען איהר יניקה פון דעם שטענדישען קוואַל פון יחידים און וועט דערפֿער קריגען צוריק איהר עפֿע-נישטע גלויבנעוויכט און איהר גייסטיגע קראַפט. די שאַרפֿקייט פון אונזערע ליידען, וואָס מיר מוזן כּען איצט דורך, דאָס אלץ איז אַ בעוווּן, אז די נעזעלשאַפֿט איז גרינג ארוםגעצוּמאָרען פון זיך איהרע קייטען.

אידן זעהן די איצטיגע צייטען פון פּאָטאַנדישע פּאַלען, וואָס מען בעמערקט אומעטום אין דעם פּאַקט, וואָס דער וואַקס פון אַרומגעבונדען און מוזן שנייען האָט פּערשערפֿט דעם קאַמף פאַר קטוּב-מעניץ אַוּיג אַוּיג ווייט, אז ער האָט פּאַרזעליזירט די פּערישע און זיך די פּערישקייטען און כּוחות פון פּיהרער, האָבען נישט די גייסטיגע פּרייע צייט, וואָס זיי האָבען האָבען פאַר זייער אייגענער ענערגיע-לוג און זייער אייגענעם וואַקס. די מאַטעריעלע נעזעלשאַפֿט פּערזענלעך פון דעם יחיד און מאַכען לייכטער פאַר איהם די פּאַרזעליזירטע, וואָס די נעזעלשאַפֿט האָט צו איהם. די וועלט האָט זיך אָבער נישט צוגעפּאַסט צו די ענדערונגען און אלס רעזולטאַט האָבען מיר פאַר זיך אַרבייטסלאָז-זיכקייט און אומרויטקייט אַוּיג דער נעזעלער וועלט. די מענשהייט האָט אַרבייטען, אז די וויכטיגסטע אַוּיג פּאַר זיך האָט איצט פאַר זיך, איז צו ווערען און אַוּיג אַוּיג פּאַר זיך דעם נעזעלער און פון אַרבייטען און אַוּיג גיך ווי מיר וועלען דאָס דערטרייכען וועלען מי רעקאָנע צופּאַסען אונזער לעבען און האָט

נישטאָ. די מאַטעריעלע אומעטום פּערמאַנען נישט קיין פּאַלעסטישע זין און קיין פּאַלעסטישע אַרומגעבונדען קראַפט. אומעטום, אין יעדען לאַנד, קאָן מען דעם עולם אַרומגעבונדען און ברענגען איהם צו אַזע שמו-פע פון שגאָה און היסטאָריע, אז יעדער איינער איז גרינג צו העלען דעם צווייטען אָדער צו לאָזען זיך הרגענען, נישט וויסענדיג אלץ פאַר-וואָס, נישט פּרענענדיג זיך, פאַרהאַטען ער קעמפּט און פּערישט זיין בלוט. די לאַגע איז אַזאַ, אז עס איז קיין וואַנדער נישט, וואָס עס קומען נביאים, וואָס פּרעזענטירט רען, אז די מערב-איינפּאַשע צווייליאַנדע וועט אונטערזעהן. אידן אָבער, שלום זיך נישט אָן און די דאָזיגע פעסימיסטישע פּערזענלעך, נישט געקומען אַוּיג די אלטע צייטען, גלויבן אידן דאָס און אַ בעי-סערע צוקונפֿט און אידן וויל דאָס אַוּיג אָנגעבען די סיבות פאַר מין איבערצייגונג. די מענשהייט לייבט נישט דערפֿון, וואָס זי האָט נישט געמאַכט נענה פאַרשטרייט, נאָר פּער-קעהרט, ווייל דער פאַרשטרייט און געווען אַ צו-שעלער.

לאַמיר בשׂמחה אַרומגעבן די צייט, אין וועלכער מיר לעבען. וואָס איז היינט די לאַגע פון דער גרופּע? וואָס איז איצט דער צושטאַנד פון דעם יחיד? די בעפֿעלערונג און דער העם שפּח ערד, וואוּ אונזער אייגענאַרטיגער מופֿ פון צווייליאַנדע עק זיכערקייט, האָט זיך טוטאַלדיג פּערנעטערט. די בעפֿעלערונג פון אַוּיג אַוּיג אלץ האָט זיך כּמעט פּער-דרייפּאַכט אין אַ יאַרהונדערט. אין אַמעריקאַ איז דער וואַקס פון דער בעפֿעלערונג געווען נאָך פיל גרעסער. אָבער די צעהל פון אומפּאַרזעליזירטע פּיהרער, שאַפּער און דענקער איז פּערקלענערט גע-וואָרען אין דער פּאַרזעליזירטער מיר האָבען היינט זעהן וועניג יחידים, וואָס הייבן זיך אַרויס הע-לער פון דער מאַטעריעלער און די עטליכע, וואָס זעהען זיך אַרויס, האָבען צו פּערהאַנגען זייער דעהרטיג-כונג בלויז דער אָדער יענער פּרודענטיאָרער שפּאַ פּונג אין דער וועלט אין אלגעמיין האָבען גרוי-סע אַרעאָניאַציעס פּערנעטערט דעם פּלאַץ פון איי-דידענעלער פּיהרערשאַפֿט. דאָס איז זאָיבערהויפט אמת אַוּיג דעם נעכט פון מעכטישע דערגרייכונג-ען און דאָס איז אַוּיג אַוּיג אין אַ נרויכער מאַס אַוּיג דעם נעכט פון וויסענשאַפֿט און אַוּיג זעהען אַוּיג פאַר זיך אַ פּרויעדיגען מאַטעריעל פון גרויסע יחידים אין דער וועלט פון טומסט. מאַטעריעל און מוזיק איבערזעצונג זענען דענענערט. אַוּיג די פּאַליטיק איז באַזאָרעט. נישט בלויז מיר האָבען נישט קיין גרויסע פּאַלי-טישע פּיהרער, נאָר אַוּיג דער אייגענעלעכער בירגער איז געשטאַנען כּמעט אַוּיג דער נאַנצער וועלט פאַר אַרבעט בונט זיין גייסטיגער זעלפּסט-זיכערקייט און זיין זיין פאַר געזעצנטער און דאָס איז נישט גע-קומען אַוּיג דעם, וואָס זעלפּסט-זיכערקייט איז אַ שאַרפּער זין פון געזעצנטער גייסטיגער וואַקסער בירגער האַרץ פּערמאַנען, זענען די צוויי פּיהרערשאַפֿטען, אַוּיג וועלכע עס האָלט זיך דער נאַנצער בנין פון דעמאָקראַטיע, אַזוי זיין קאָן נישט עקזיסטירען קיין פּאַרזעליזירטער סיטעט. אין ווייל דער יחיד האָט פּערזעליזירט אַז די צוויי הויפט-מעלות, וואָס יעדער בירגער האָרט פּערזעליזירט, זעהען מיר פאַר זיך, ווי די דעמאָקראַטיע און פּאַרזעליזירטע האַל-טען ביים פּינאַנצערשאַפֿט און אַ סך לענדער. אַז-מאָמענט זענען אַוּיג אַוּיג די קראַפֿטען ווייל דער זיין פאַר איינדיקערעלע דעכט אַוּיג פּיהרער

דער שענדליכער אכמאד וועגען האנדעלס-אויסטויש צווישען דייטשלאנד און ארץ-ישראל

וועט דייטשלאַנד קויפֿען אין אַלץ אַראַנדישען אַוּיג אַ סומע פון 8 ביז 10 מיליאָן מאַרק, אַלץ דאַנענען וועט פּעזיטען אַוּיג אַ דאַבלעטע סומע אינעם פּריעזענט אַוּיג אַרבייטענען פון דייטשלאַנד. ס׳ווי אַרבעטשטעלען, וואָס זאָלען אימפּאָרטירט ווערען קיין דייטשלאַנד ס׳ווי די אַרטיקלען, וואָס דאַרפֿען עקספּאָרטירט ווערען קיין אַלץ, מוזען פּראָפּאָרטירט ווערען אַוּיג דייטשע שומען.

וואָרען אַרבעטשטעלען וועגען אימפּאָרט פון אַלץ-פּאַר-מענאַצען קיין דייטשלאַנד. לויט דעם אַכמאָד

בערלין, (ימ"א). דער, דייטשער לאַנדהאַנד-דעלעגאַט, ס׳וילט מיט, אז עס איז געשלאָסען גע-וואָרען אַרבעטשטעלען וועגען אימפּאָרט פון אַלץ-פּאַר-מענאַצען קיין דייטשלאַנד. לויט דעם אַכמאָד

בערלין, (ימ"א). דאָס, אַוּיג אַרבייטענען פּאַר-מיליאָן-בלאָט ס׳וילט מיט, אז אין אלע אַרבייטענען נעשעפּען אין געלעגנהייט זענען אַוּיג אַרבייטענען פון געוואָרען אַרבייטענען באַקוואַנט-געלעגנהייט פון דער נאַצי-פּאַרטיי-לייבונג מיט פּאַרזעליזירטע אַוּיג האַלט. פּערזעליזירט פון קריזאָס פון דער נאַצי-פּאַרטיי-לייבונג אַוּיג אַרבייטענען פּאַרטיי אין געלעגנהייט. די דאָזיגע פּערזעליזירטע האַרץ אַוּיג אַרבייטענען ווערען אין אלע קריסטיכע געשעפּען. מיר מאַכען נאָכמאָל אַוּיג אַרבייטענען, אַז אלע

דייטשער אכמאד וועגען האנדעלס-אויסטויש צווישען דייטשלאנד און ארץ-ישראל

וועט דייטשלאַנד קויפֿען אין אַלץ אַראַנדישען אַוּיג אַ סומע פון 8 ביז 10 מיליאָן מאַרק, אַלץ דאַנענען וועט פּעזיטען אַוּיג אַ דאַבלעטע סומע אינעם פּריעזענט אַוּיג אַרבייטענען פון דייטשלאַנד. ס׳ווי אַרבעטשטעלען, וואָס זאָלען אימפּאָרטירט ווערען קיין דייטשלאַנד ס׳ווי די אַרטיקלען, וואָס דאַרפֿען עקספּאָרטירט ווערען קיין אַלץ, מוזען פּראָפּאָרטירט ווערען אַוּיג דייטשע שומען.

וואָרען אַרבעטשטעלען וועגען אימפּאָרט פון אַלץ-פּאַר-מענאַצען קיין דייטשלאַנד. לויט דעם אַכמאָד

בערלין, (ימ"א). דער, דייטשער לאַנדהאַנד-דעלעגאַט, ס׳וילט מיט, אז עס איז געשלאָסען גע-וואָרען אַרבעטשטעלען וועגען אימפּאָרט פון אַלץ-פּאַר-מענאַצען קיין דייטשלאַנד. לויט דעם אַכמאָד

בערלין, (ימ"א). דאָס, אַוּיג אַרבייטענען פּאַר-מיליאָן-בלאָט ס׳וילט מיט, אז אין אלע אַרבייטענען נעשעפּען אין געלעגנהייט זענען אַוּיג אַרבייטענען פון געוואָרען אַרבייטענען באַקוואַנט-געלעגנהייט פון דער נאַצי-פּאַרטיי-לייבונג מיט פּאַרזעליזירטע אַוּיג האַלט. פּערזעליזירט פון קריזאָס פון דער נאַצי-פּאַרטיי-לייבונג אַוּיג אַרבייטענען פּאַרטיי אין געלעגנהייט. די דאָזיגע פּערזעליזירטע האַרץ אַוּיג אַרבייטענען ווערען אין אלע קריסטיכע געשעפּען. מיר מאַכען נאָכמאָל אַוּיג אַרבייטענען, אַז אלע

נייעם פון יודישען לעבען אין מעזריטש

דאס היינטיגע וועטער

לויט די פארוועהונגען פון "פי"ס וועט דאס היינטיגע וועטער אויסזעהן אהייב זינג און זעהן ווארעם, שוואכע ווינטען פון דרום-זעלבן, און דער פריה געבערדיג.

ווארשאווער בערזע

די קורסען ערשטגעגען אין דאס פארשאווער הייזערן אלץ ווייטער. געבטען איז דער דאָלער גע- פאלען ביז 6.25, כדי דערנאָך צו שטייגען ביז 6.28.50, פאָנג פאָלקס קאָס געצאָהלט 6.16. אויך די וועלט-בערזעס 6.27.50. אויך אויף דער וואָ- לטישן-בערזע האָט מען געזעהענעם גווייזיקע ביז 6.30, קאָכעל ביז 6.31, גלויבליכייט האָט זיך אויך לאָדען פערבעסערט ביז 28.64. ביז אַ איינציג פון איבער אַ מיליאָן זל. האָט מען נאָך געהאָנדעלט מיט בערלין 212.95, בעלזשין 124.80, דאָנאָיע 173.80, האָלאַנד 260.85, פאַרין 35.08, פראַנץ 26.50, צוריק 172.60, אימאַליען 47.50, פרוזשע 211.75, פּוּנאַטען 28.60, עספּריי- כישע שולגין 99.50, טישעבישע קראָנען 25.70, מעשהווינצין 1.05, גאַלד-רופּעל 4.74, גאַלד-קאָ- פּע 9.04, זילבער נישט געטערעט.

איז די פראַנצויזיש-פאַרדינען זענען פּעסעטער, בוי-האַלואַה 38.25, דאַפּאַרדעס 48.20, איינזע- מיציע 104.50, סעדיעס 110, קאַנזעריביע 49, קלוינע פאַר-האַלואַה 43.50, פראַנץ, דאַפּאַר-האַל- וואַה 60.25, סאַבאָליאַציע 51.13, פראַנץ, פאַר-האַלואַה 103.50, דיאַנאָ 71.25, שלאַנבא, 47.75, סאַבאָריאַט 45, 4% זשעמפּעק 44.50, ווילנער 31.75, פראַנץ, זשעמפּעק דאַפּאַרדע 48.50, געלד, 5 פראַנץ, האַפּטאַטער 47.50.

אַקציעס:
פאַנג פאַלסקי 84, קיעווסקי 16.50, ליפּאַפּ 11.60, סאַפּאַראָבאָיע 10.30, האַפּטערביש 41.50.

תבואה-בערזע:
שפּאַטשעוויץ מעדעס זיך אַ קלוינע פּעטלעכע- רונג. ביי אַ אומזאַץ פון 1869 פאָן איז דעם 587 פאָן האָט מען געהעבערעס זיינען 21—20 די דעלעט נישט געטערעט.

א קאוונער דייטש קלאנג אז איז געריכט יודען פאר פערשפרייטע קלאנגען, אער אין א היטלעריסט

אויסגען איהם די, שפאצירע לויסע, אין וועלכער עס פירדערען די געטען פון די פעמילינעס אין זינגערייך אין די ערשטע קאנגרעס פון איהם און פרעזידענט אין לעמבערג, כדי צו פשוטיגען און זיין זיין פונדירט נישט אויף רעם, דאָזיגע ליסע.

פירישער קאנסול געהאט זיך אז פאר פירישע יודען איז ליפציג

פון פוילען און האָבען זיך שוין איינגעלעבט מיט די דייטשע ווערשאַפּטליכע פּערהעלפּנישען. די ליפציג (פאסט). דער פוילישער קאנסול אין ליפציג האָט איינגעזעהענעם בייים פּרעמיער פון טירנען לטובת די פוילישע יודען, וואָס די היי- טע-מאכט האָט בעיקערען אַרויסגעשיקען פון טירנען. דער פוילישער קאנסול האָט געזען פּרעמיערירט געלען דער הייטע-מאכט, אַנוויי- זענדיק, אז די פוילישע מאכט ווענדעט נישט אַז אַרעכטע מענטשען בונדע די דייטשע בירגער אין פוילען. פון דער גרעסערע וועלען בעזענערס ליידיען 60 יודישע פאַמיליעס פון פוילען, וואָס פּערהע- מען זיך אין טירנען מיט חזוויזעריי און מלאכה. האָט זענען פוילישע יודען, וואָס זענען שוין לאנג טשעקאווט זאָבען...

אפרים קאנאווסקי

די פאנגע מאַרישע האָט זיך אלץ בעפאַלעט אונד דער, מאַנאָאָטיסטישע. זי האָט דערזעהלט פון סרניגע, פון זאָפּאַפּע, וואו זי האָט גע- וואוינט אין פּענסילבאַניע, צוזאַמען מיט די גרעס- טע אַריסטאָקראַטישע, דאַס-בירגער, איינזיגערען און איינפאַל האָט צופוילי דאָרט געוואוינט די אר- האָנונג...
... פאַר-האַלואַה... זי איז שוין געווען אַפּענדענט און אויסע- פראַמען פון אלע זיינען. אפילו די גענעל זענען ביי איהר געווען אַפּענדענט. זי האָט זיך שוין געטווען אין אַ צעהנדיג פאַר הויזען פון פּעריש- הענע פאַרשען, זי האָט נישט פּערזענליך קיין און פּויליש. קיין איין האָט זיך אין די, ווי-האַפּטעכעס, וואָס זי האָט געשריבען צום שטע און צו בעקאַנטע האָט זי געשריבען, און, "זי פאַווינט זיך, דאָס- קאַפּעל און האָט, "שפּאַצירע פאַרוואַרענען".
פאַר-האַלואַה פאַר-האַלואַה האָט זי זיך אלע פאַר אַלען און מיט גרעסען געבען ביימער, געבען אַ פּערד און אויף אַ פּערד, געבען אַ פּרעסערען אויף- טאָ, און אויסגעלאָ און אַ שפּעל.
אין די פרויעלעך אַ היים קיין וואַרשאָ אויף דער פּוואַרשאָ קאָס האָט זי געשריבען, אַז ס'איז געווען זענען דאָ, "שלישענע", "ראַניעס" און אַ סך זאָך זיך שוין עפעס מאַכען... ס'קאָסט געלד...

וואַרמען ביז, "מ'קען עפענען", נאָך איז צונויפּער- טען מיט דער נאַנצער ענערגיע איינמאַל פאַר אַלעמאַל אַ סוף צו מאַכען צו דער פּוילישער שפּיל אין דעם שפּילאַל אין די נאַהנטע זעקס וואָכען צו עפענען.
דערפֿור אַפּענען זיך פּרויטאַג, אַז ה' קופּער ווייכט צופּעלען אין מעזריטש, האָט די פּערהעל- טונג פון דער געוועזענער גלויב- צונויפּערענען אויף שבת נאָכמיטאָג די ערשטע קאַנסערטען, און וועלכער עס איז ספּעציעל איינגעלאָדערען גע- וואָרען דער אַמעריקאַנער העלענאַט.
אויס'ס ברויטעכטע - קאַכעט פון מאַנסיט- האָט עפענט דער פּרעזעס פון דער שפּילאַל גע- זעלשאַפּט, ווי-האַפּטעכעס האָט ה' ה' הויזמאַן, די קאַנסערטען און גיט דערביי אַנאַיבערליכ פון דער לאַגע.
ה' קופּער גיט איבער, און אַמעריקאַ, דערפֿור- ווערען זיך, וואָס עס קומט פאַר אין און אַרום מעזריטשער שפּילאַל, און גלויבליכע סאַלס צו דער גאַנצער זאָך, אַבער ער בעמיהט זיך מיט אלע כּיחַת זיי צווישן זייערען צו דער אַרבייט און ער האָט, און ווי אַטשטערענדיג וועט געבען די גע- וואונגענע רעזולטאַטען.
נאָכדעם דערמאָנט ווי-האַפּטעכעס, הויזמאַן, אַז אייף דער לעצטער בעראַטונג פון פּערהעלדיג פון דער געז, "פּרויטע פון שפּילאַל" מיט'ן סתּלה- פּרעזעס ה' פּויע, האָט דער לעצטער צונויפּער- איינזעמלאַנגען 1000 זל. אויף צו עפענען דעם שפּי- טאַל. האָט זעלבן גיט אויך איבער דער ה' קופּער וועמען דער פּרעזעס טיש האָט עס און וואַרשאָ געזאָגט און אויך פּערהעלדיג, אַז גלויב- געווען און ווי אַרבייטענע פון זיין אַרבייט וועט די קהלה מיט דער גאַנצער ענערגיע צונויפּערענען צו עפענען דעם שפּילאַל.
עס ווערט דערפֿור בעשלאָסען, אַז ווי נאָך דער פּרעזעס טיש וועט זיך אומקערען קיין מעז- ריטש, זאָל מען וועלען דעם גלויב פּערהעלדיגען דעם ה' קופּער, וועלכער וועט ספּעציעל קומען קיין מעזריטש און ס'איז יעדען פּרויטע עפענען דעם שפּילאַל.

ה' קופּער האָט טאַקע געהאָט אַנאַקלאָג אויף דער לעצטער זיצונג פון דער קהלה, וועלכע איז ספּעציעל צעליב דעם צווישען געהאָרען געוואָרען. די פּאַרליאַמענטאַרע פּראָפּאָזיציע האָט אַרוינגע- מראַקען אַ פאַרמאַנג אומצוזאַמערען דעם ד"ר גלויבערמאַן, און ער זאָל כּמשך פון 5 טעג צוריק שפּעלען דער קהלה-קאַסע די כּענעפּענדע ס'מ'ק, אין גענעפּאַל זאָל מען איבערשיקען דעם ענין צו דער אַרבייטעס - מאַכט. אַפּענדענט איז אַבער געוואָרען דער פאַרשאַלונג פון פּרעזעס צו קער, און עס ווערט געזענען דעם ד"ר גלויבער- מאַן 2 וואָכען צייט אויף צו ענטשענען גענוי ווע- גען דעם ענין.
צוויי אַרום טשעפּען זיך צו אַז דער צרה פון דעם געשלאָסענעם שפּילאַל אַנדערע צירעלעך, ווי דאָקטוירים - פּראַנע א. א. ו. ו. און דאָס אלץ צוזאַמען מאַכט אומגעליך איינצוזעטן עפעס.
וואָס - זעט וועט פאַרס זיין? צו קאָן דער מעזריטשער שפּילאַל ווייטער זיין געשלאָסען, ווען עס וועט זיך שוין אונטער די געזעהרליכע הערסכעכטען?
די אַזויגע פּראַנע האָט זיך געשטעלט די פּערהעלדיגע פון דער געז, "פּרויטע פון שפּילאַל" זי זי האָט בעשלאָסען נישט צו רעלאָצען מער קיינעם זיך שפּעלען מיט מענטשליכע לעבעס און

א קאוונער דייטש קלאנג אז איז געריכט יודען פאר פערשפרייטע קלאנגען, אער אין א היטלעריסט

אויסגען איהם די, שפאצירע לויסע, אין וועלכער עס פירדערען די געטען פון די פעמילינעס אין זינגערייך אין די ערשטע קאנגרעס פון איהם און פרעזידענט אין לעמבערג, כדי צו פשוטיגען און זיין זיין פונדירט נישט אויף רעם, דאָזיגע ליסע.

פירישער קאנסול געהאט זיך אז פאר פירישע יודען איז ליפציג

פון פוילען און האָבען זיך שוין איינגעלעבט מיט די דייטשע ווערשאַפּטליכע פּערהעלפּנישען. די ליפציג (פאסט). דער פוילישער קאנסול אין ליפציג האָט איינגעזעהענעם בייים פּרעמיער פון טירנען לטובת די פוילישע יודען, וואָס די היי- טע-מאכט האָט בעיקערען אַרויסגעשיקען פון טירנען. דער פוילישער קאנסול האָט געזען פּרעמיערירט געלען דער הייטע-מאכט, אַנוויי- זענדיק, אז די פוילישע מאכט ווענדעט נישט אַז אַרעכטע מענטשען בונדע די דייטשע בירגער אין פוילען. פון דער גרעסערע וועלען בעזענערס ליידיען 60 יודישע פאַמיליעס פון פוילען, וואָס פּערהע- מען זיך אין טירנען מיט חזוויזעריי און מלאכה. האָט זענען פוילישע יודען, וואָס זענען שוין לאנג טשעקאווט זאָבען...

אפרים קאנאווסקי

די פאנגע מאַרישע האָט זיך אלץ בעפאַלעט אונד דער, מאַנאָאָטיסטישע. זי האָט דערזעהלט פון סרניגע, פון זאָפּאַפּע, וואו זי האָט גע- וואוינט אין פּענסילבאַניע, צוזאַמען מיט די גרעס- טע אַריסטאָקראַטישע, דאַס-בירגער, איינזיגערען און איינפאַל האָט צופוילי דאָרט געוואוינט די אר- האָנונג...
... פאַר-האַלואַה... זי איז שוין געווען אַפּענדענט און אויסע- פראַמען פון אלע זיינען. אפילו די גענעל זענען ביי איהר געווען אַפּענדענט. זי האָט זיך שוין געטווען אין אַ צעהנדיג פאַר הויזען פון פּעריש- הענע פאַרשען, זי האָט נישט פּערזענליך קיין און פּויליש. קיין איין האָט זיך אין די, ווי-האַפּטעכעס, וואָס זי האָט געשריבען צום שטע און צו בעקאַנטע האָט זי געשריבען, און, "זי פאַווינט זיך, דאָס- קאַפּעל און האָט, "שפּאַצירע פאַרוואַרענען".
פאַר-האַלואַה פאַר-האַלואַה האָט זי זיך אלע פאַר אַלען און מיט גרעסען געבען ביימער, געבען אַ פּערד און אויף אַ פּערד, געבען אַ פּרעסערען אויף- טאָ, און אויסגעלאָ און אַ שפּעל.
אין די פרויעלעך אַ היים קיין וואַרשאָ אויף דער פּוואַרשאָ קאָס האָט זי געשריבען, אַז ס'איז געווען זענען דאָ, "שלישענע", "ראַניעס" און אַ סך זאָך זיך שוין עפעס מאַכען... ס'קאָסט געלד...

וואַרמען ביז, "מ'קען עפענען", נאָך איז צונויפּער- טען מיט דער נאַנצער ענערגיע איינמאַל פאַר אַלעמאַל אַ סוף צו מאַכען צו דער פּוילישער שפּיל אין דעם שפּילאַל אין די נאַהנטע זעקס וואָכען צו עפענען.
דערפֿור אַפּענען זיך פּרויטאַג, אַז ה' קופּער ווייכט צופּעלען אין מעזריטש, האָט די פּערהעל- טונג פון דער געוועזענער גלויב- צונויפּערענען אויף שבת נאָכמיטאָג די ערשטע קאַנסערטען, און וועלכער עס איז ספּעציעל איינגעלאָדערען גע- וואָרען דער אַמעריקאַנער העלענאַט.
אויס'ס ברויטעכטע - קאַכעט פון מאַנסיט- האָט עפענט דער פּרעזעס פון דער שפּילאַל גע- זעלשאַפּט, ווי-האַפּטעכעס האָט ה' ה' הויזמאַן, די קאַנסערטען און גיט דערביי אַנאַיבערליכ פון דער לאַגע.
ה' קופּער גיט איבער, און אַמעריקאַ, דערפֿור- ווערען זיך, וואָס עס קומט פאַר אין און אַרום מעזריטשער שפּילאַל, און גלויבליכע סאַלס צו דער גאַנצער זאָך, אַבער ער בעמיהט זיך מיט אלע כּיחַת זיי צווישן זייערען צו דער אַרבייט און ער האָט, און ווי אַטשטערענדיג וועט געבען די גע- וואונגענע רעזולטאַטען.
נאָכדעם דערמאָנט ווי-האַפּטעכעס, הויזמאַן, אַז אייף דער לעצטער בעראַטונג פון פּערהעלדיג פון דער געז, "פּרויטע פון שפּילאַל" מיט'ן סתּלה- פּרעזעס ה' פּויע, האָט דער לעצטער צונויפּער- איינזעמלאַנגען 1000 זל. אויף צו עפענען דעם שפּי- טאַל. האָט זעלבן גיט אויך איבער דער ה' קופּער וועמען דער פּרעזעס טיש האָט עס און וואַרשאָ געזאָגט און אויך פּערהעלדיג, אַז גלויב- געווען און ווי אַרבייטענע פון זיין אַרבייט וועט די קהלה מיט דער גאַנצער ענערגיע צונויפּערענען צו עפענען דעם שפּילאַל.
עס ווערט דערפֿור בעשלאָסען, אַז ווי נאָך דער פּרעזעס טיש וועט זיך אומקערען קיין מעז- ריטש, זאָל מען וועלען דעם גלויב פּערהעלדיגען דעם ה' קופּער, וועלכער וועט ספּעציעל קומען קיין מעזריטש און ס'איז יעדען פּרויטע עפענען דעם שפּילאַל.

ה' קופּער האָט טאַקע געהאָט אַנאַקלאָג אויף דער לעצטער זיצונג פון דער קהלה, וועלכע איז ספּעציעל צעליב דעם צווישען געהאָרען געוואָרען. די פּאַרליאַמענטאַרע פּראָפּאָזיציע האָט אַרוינגע- מראַקען אַ פאַרמאַנג אומצוזאַמערען דעם ד"ר גלויבערמאַן, און ער זאָל כּמשך פון 5 טעג צוריק שפּעלען דער קהלה-קאַסע די כּענעפּענדע ס'מ'ק, אין גענעפּאַל זאָל מען איבערשיקען דעם ענין צו דער אַרבייטעס - מאַכט. אַפּענדענט איז אַבער געוואָרען דער פאַרשאַלונג פון פּרעזעס צו קער, און עס ווערט געזענען דעם ד"ר גלויבער- מאַן 2 וואָכען צייט אויף צו ענטשענען גענוי ווע- גען דעם ענין.
צוויי אַרום טשעפּען זיך צו אַז דער צרה פון דעם געשלאָסענעם שפּילאַל אַנדערע צירעלעך, ווי דאָקטוירים - פּראַנע א. א. ו. ו. און דאָס אלץ צוזאַמען מאַכט אומגעליך איינצוזעטן עפעס.
וואָס - זעט וועט פאַרס זיין? צו קאָן דער מעזריטשער שפּילאַל ווייטער זיין געשלאָסען, ווען עס וועט זיך שוין אונטער די געזעהרליכע הערסכעכטען?
די אַזויגע פּראַנע האָט זיך געשטעלט די פּערהעלדיגע פון דער געז, "פּרויטע פון שפּילאַל" זי זי האָט בעשלאָסען נישט צו רעלאָצען מער קיינעם זיך שפּעלען מיט מענטשליכע לעבעס און

אפרים קאנאווסקי

די פאנגע מאַרישע האָט זיך אלץ בעפאַלעט אונד דער, מאַנאָאָטיסטישע. זי האָט דערזעהלט פון סרניגע, פון זאָפּאַפּע, וואו זי האָט גע- וואוינט אין פּענסילבאַניע, צוזאַמען מיט די גרעס- טע אַריסטאָקראַטישע, דאַס-בירגער, איינזיגערען און איינפאַל האָט צופוילי דאָרט געוואוינט די אר- האָנונג...
... פאַר-האַלואַה... זי איז שוין געווען אַפּענדענט און אויסע- פראַמען פון אלע זיינען. אפילו די גענעל זענען ביי איהר געווען אַפּענדענט. זי האָט זיך שוין געטווען אין אַ צעהנדיג פאַר הויזען פון פּעריש- הענע פאַרשען, זי האָט נישט פּערזענליך קיין און פּויליש. קיין איין האָט זיך אין די, ווי-האַפּטעכעס, וואָס זי האָט געשריבען צום שטע און צו בעקאַנטע האָט זי געשריבען, און, "זי פאַווינט זיך, דאָס- קאַפּעל און האָט, "שפּאַצירע פאַרוואַרענען".
פאַר-האַלואַה פאַר-האַלואַה האָט זי זיך אלע פאַר אַלען און מיט גרעסען געבען ביימער, געבען אַ פּערד און אויף אַ פּערד, געבען אַ פּרעסערען אויף- טאָ, און אויסגעלאָ און אַ שפּעל.
אין די פרויעלעך אַ היים קיין וואַרשאָ אויף דער פּוואַרשאָ קאָס האָט זי געשריבען, אַז ס'איז געווען זענען דאָ, "שלישענע", "ראַניעס" און אַ סך זאָך זיך שוין עפעס מאַכען... ס'קאָסט געלד...

דאס לעבען אויף דער פראוויץ

פאקטען, בעמערקונגען און עפוארען פון יודישע שמעדרט און שמעדרטלעך

בעשריבען פון אַנאָבס ערוואַט אַר

אמעריקאנער דאלארען, א יודישער יונגערמאן און א טשעכישע שיקסע

נא בריף פון לוצק

א פרוילין פון שטעטלעך נ. ביי לוצק — מיר וועלען זי אנהערפונען טשיפע פ. — האט זיך ארום געזעהען, אז עס איז קיין תכלית נישט זיך ארום צוהערען אלעין אויף טאמס וועלעך, האט זי בעה שלאכטן התנות צו האבען. א שעה מיידל איז זי געווען, אמיש קאנער האלבערען האט זי אויך פער- מאנט א שפאך ביסל — האט זיך שנעל געפונען אויף איהר אב'אמאטאר אין דער פערזאן פון חיים מ. פון ד. און זיי האבען אין א מולד'יקער שעה חתונה געהאט. האט זי זיך פאר האט זיך זעהר פון איינגעארדעט, געמאכט א געשעפט און גליקליך געלעבט 8 יארהר, ביז... ביז עס האט זיך צווייגטשט א שטן אין דער געשעפט פון א געווענליך מנהל'יקער שטעכע, וועלכע האט געדינט ביי דעם פארל און אין וועלכער איינער חיים מ. האט זיך, שוין זייערונג א מאנטע פון 2 זעהר געמאכטע קינדערלעך, פערלעכט ביז איבער די איינליען און אונגעווענליך מיט איהר פידערען א ראמאן.

אז האט ווייב האט דערשעקט די מעשה האט זי אבערונגט די דיכט און חיים האט שוין צוגעזאגט אז זיין וואויל און גוט. אבער נאך צוגעזאגט, איז דער אמת'ן האט ער געזאגט פאר זיין טיטעקע א דירח און איהר אויסגעזאלטען מיט אלעם גרויסען. אז דאס ווייב האט אויך דאס געמאכט, און האט איהם אונטערווען מאכען סאטמארען, האט זיך ר' חיים נאך מיינט געווען און אין א שעה'עם פרידמאנען פערטאפט פון דער היים, וואס עס האט זיך געלאזט, פאקט גיט פערעכטען אויך האט דערשטעל האלבערען, וואס האט ווייב האט לעצטענס געזאגט פון אמעדיקא און — נעלם געווארען. האט ווייבעל האט אונטערווען זיך געוואוסט, אז ער לעבט זיך דוהיג מיט זיין טשעכע און וואוואקסיקטור, א דארהר 3 יאר און פון לוצק. זיין ווייבס ווי לאנג יענער וואלט און רעהיג געלעבט מ. פוין פונעם יעדער גוי, ווען גיט דער לוצקער קהלה - האוואר ב.

האט אומגליקליכע ווייבעל וואוינט, ווי גע- זאגט אין נ. נעכטן חשם דאן ווען האווארס א שווא- גער רעקאמענדירט איהר דער לעצטער געהן צו איהם — צום האוואר. זי פאלט איהם און קומט אראב מיט די קינדער צום האוואר ב. קיין לוצק. זי פאלט אריין מיט א נישוין: — האטשונען מיד!

ביזער, ב. האט אונטערווען א דעלעקציע פון 3 פארשוין קיין וואוואקסיקטור מיט א בעשעל צו אריבערן דעם חברה'סאן. 10 יארער ביינאכט איז דער גאס שוין געווען ביי ב. אין שטוב, וואו ער האט אונטער א „שמיחה“ איבערגעגעבט. צום צוואנציגסטן איז מען צוהעט צום רב זיך גמ'ל דער רב האט אנהערפונען דען וועלעך שלום, ביז שם איז געבליבען, אז וואס געווען — איז געווען, פון היינט און וועט ער שוין זיין גוט און פרום, זיין א טאטע צו די קינדער. ער האט דאך אבער זיין גאנץ געלט „געבאנעט“ אין דארהר — האט ער גע- נומען „אירלויב“ אויף 2 חרשים און פאר דער צייט ווארע ער עס אויפגעארבעט האט געלד, „ליק- ווירדען“ מיט דער טשעכע, קומען צוריק ארום און לעבען בדת משה וישאל. אום משכון האט ער איינגעלעגט וואסאלען און געגעבען א שבתה.

באליגע וואך איז דא קאמפלימענטן די יעדע- ליכע אלגעמינע פשוטמאנען פון „בית לחם“. נאכדעם ווי פרעזעס קרישטאליקע געלט די פיר- זאמלונג, ווערט געוועהלט אלס פרעזעס דער נאכט פון אמעריקא ה' מ. דימענט, אלס אמעריקאנער — ה' וואווארס און סטארען. נאכ'ן אנהערפונען די בעריכטען ווערט געוועהלט א נייע פשוטמאנען וועלכע בעשטיהט פון אלע מיטגלידער פון דער אלטער פרוואוואונג, צו וועלכע עס ווערען צו- קאמפירט די ה' קאמיניסטי, ליכטיקאמ, א. ש. פאס, א קאריקע, פאלידע, מ. כאנעלעס, א. שוהט, י. סארע, ל. קאנארע, ג. נאגלעבען און י. מוהל.

אווענדען פון יודישען קלאסישען הומאר פון לייב שריפטזעצער

דער בעקאנטער הומאריסט לייב שריפטזעצער פון הילא, וועלכער שפילט אים אין „סאפא“ אין „אורי- טיל“, אפגעזיגט אין תרש סעקסעבער און ה'רפ"א א סקויע, אונטערן פון יודישען קלאסישען הומאר. א זיין פערזענליכע שלום עולם, טענדעלעך צוריק, לוצק, א ליכטיק שטיינמאן, אהרם ריווען, טשעכע, נאכ'ן בעשטיהט און צום קלאסישען הומאריסטען.

א בעזוך ביים בעלזער רבין אין טאמאר און

מיר קומען ארויף אויף פשוטעליכע זאכען — און דער רבי קלאגט זיך, אז ער פיהלט זיך שוואך, דער צער פון די קוויטלעך שווערען איהם. די יודען בעדארפען און וועלען געהאלפען ווערען, א ישיבה מיו קומען כבודל שרייט אויס דער רב. איד כאפ אריין א פאר ברכות און געווען מיר, אין הויכען בעפאלט מיר דער עולם, איד זאל זיי דערשעהען, וואס דער רבי האט מיר גע- זאגט, איד אבער האב קיין צייט נישט, ווייל אין 10 מינוט ארום האב איד דעם צום ארויס- יעקב שלעמער.

אויס דאנקבערייט געווארט אפרעדען דאס ווייב (פון אונזער לוצקער קארעספאנדענט)

ביילין האט אין דער קורצער צייט פון איהר עס- זיסטעניש בעוויזען פיל אויסצוגעהן. ס'איז גע- פונען געווארען אב'אמאטארען, וואו ס'איז פא- רען דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטען, עס איז אויכגעזאלטען געווארען א קאליגאטע פון 100 קי- דער אין בעשאנען אויף וואווארס דאמטע - ארט קלעין און א האלב - קאליגאטע אין קלענערע פון 251 קינדער. פאריגע וואך איז פארשעקטען די פייערליכע שליסל פון דער דעמי-קאליגאטע מיט א פארשטעלונג פון די קינדערלעך. די איינגעלא- דעטע געסט האבען געשעפט נחת פון די געלונג- נע נומערען און די מאמעס האבען געוואלען פון די 2-3 קילאס, וואס די קינדערלעך האבען אהן עווארען געגעבן. צו דעסן דעם דעפיציט, וואס איז געבליבען נאכ'ן שליסל די האלב - קאליגאטע, האט די פיר- וואלונג בעשאנען איינגעווארען א פאנטען- לאקטורע. ס'איז אויסגעוועהלט געווארען א טעכע- שע קאמיסיון פון: פרוי דיר באקאווא, ר'ר פריד- לינג, מ. קרעמאן, רעד. באווא, און רעד. פריד- מאן, וועלכע זאלען די לאטערע דירעקטורען.

איז לאקאל פון „מורח" איז פארגעקומען די אלגעמינע פשוטמאנען פון „צירי מורח" און פרויקטירען „ברוריה". עס איז אויסגעוועהלט געווארען א ועד, אין וועלכען עס זענען אריין: מ. ערעמאן - פרעזעס, א. סארע - וויצע-פרע- זעס, ב. האבמאן - קאסייר.

וואס די פראוויץ דערזעהלע

רוער יוד פערמאנט נאך נענג טעמפערעמענט, האט ער חתונה געהאט מיט א יונגער 26 יאר- גער אלמנה. דאך איז א יונגער, גראציע פרוי, געקליידט העכסט געשענע... ווען זי געהט אהרד די גאס, שטעהט יונג און אלם, יעדען און פריסטען, און קוקען איהר נאך. אבער נאך נישט ווענען דעם האט געלונגט אפצוהייבען אזויפיל שווארץ. דאס וויכטיגע געהט נעמט א צום אלע ווינקלעך און שפארעם פון דער פיל- ציבערדיגער וואוינונג זענען געווארען אייגע- פיישט און איבערגעקאלט. עס איז געווארען דירעקטורע א דעקאנט אויפ'ן ברייטען מאס- שטאב. עס האט אריינגעשטעלט נייע, מאדערנע מעבל, נייע קיך-געשיר וכוונת, ווי עס פאסט פאר א יונג פארפאלק.

היינט נייע קליידער פאר זיך אין דער פרוי, היינט פארהען אויף זומער-וואוינונג! שפעס א קלייניקייט? אבער פון וואסען בעהמט א יוד אזויפיל געלד? היינט, אין אונזערע ביטערע צייטען?

נאכדעם און נאאויגע מענטשן פעהלען נישט איינשטעלן. ביי אונט אויך נישט. אריבער כלה-מיידי- לעך, וואס אריבערען יארהעלעלעך כדי אונטערווען לען זיך דעם נדן, אריבער קלייטענדיגער אין אנטווערלעך האבען אונטערגעגעבן דעם שעהנעם יוד זייערע לעצטע אבערשפארטע גראשענס. און — דער יוד האט זיי אלעמען אפגעזעצט... 32 פוי- זענד זאממעס באנוטרעטן! אז די אריבער כלה-מיידי- קעך, וואס קומען און וויינען פאר איהם, ער זאל זיי אבערבען די געלט, לאסט ער ציניש:

— איהר וועט שוין סיחיוו נישט חתונה הא- בען, אפילו לזאל איד געבען דאס געלד! אבי ער אליין, דער זון מיט דער לאנגער ווייבער באהר, האט זיך פערווארנט. ער האט שוין חתונה-געווארען פאר זיי אויך... און אין שפארט קאכט, עס השרם זיך דער זאכילך פון א געבראגט פון צעבראכענע שוויבען... וואס ווייבער וועט זיין אין שווער סאדאויסצואו- גען. די בעשעלעכע גרויסען זיך צו א גרויסער „אפאטע"...

— איהר וועט שוין סיחיוו נישט חתונה הא- בען, אפילו לזאל איד געבען דאס געלד! אבי ער אליין, דער זון מיט דער לאנגער ווייבער באהר, האט זיך פערווארנט. ער האט שוין חתונה-געווארען פאר זיי אויך... און אין שפארט קאכט, עס השרם זיך דער זאכילך פון א געבראגט פון צעבראכענע שוויבען... וואס ווייבער וועט זיין אין שווער סאדאויסצואו- גען. די בעשעלעכע גרויסען זיך צו א גרויסער „אפאטע"...

א בעזוך ביים בעלזער רבין אין טאמאר און

מיר קומען ארויף אויף פשוטעליכע זאכען — און דער רבי קלאגט זיך, אז ער פיהלט זיך שוואך, דער צער פון די קוויטלעך שווערען איהם. די יודען בעדארפען און וועלען געהאלפען ווערען, א ישיבה מיו קומען כבודל שרייט אויס דער רב. איד כאפ אריין א פאר ברכות און געווען מיר, אין הויכען בעפאלט מיר דער עולם, איד זאל זיי דערשעהען, וואס דער רבי האט מיר גע- זאגט, איד אבער האב קיין צייט נישט, ווייל אין 10 מינוט ארום האב איד דעם צום ארויס- יעקב שלעמער.

אויס דאנקבערייט געווארט אפרעדען דאס ווייב (פון אונזער לוצקער קארעספאנדענט)

ביילין האט אין דער קורצער צייט פון איהר עס- זיסטעניש בעוויזען פיל אויסצוגעהן. ס'איז גע- פונען געווארען אב'אמאטארען, וואו ס'איז פא- רען דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטען, עס איז אויכגעזאלטען געווארען א קאליגאטע פון 100 קי- דער אין בעשאנען אויף וואווארס דאמטע - ארט קלעין און א האלב - קאליגאטע אין קלענערע פון 251 קינדער. פאריגע וואך איז פארשעקטען די פייערליכע שליסל פון דער דעמי-קאליגאטע מיט א פארשטעלונג פון די קינדערלעך. די איינגעלא- דעטע געסט האבען געשעפט נחת פון די געלונג- נע נומערען און די מאמעס האבען געוואלען פון די 2-3 קילאס, וואס די קינדערלעך האבען אהן עווארען געגעבן. צו דעסן דעם דעפיציט, וואס איז געבליבען נאכ'ן שליסל די האלב - קאליגאטע, האט די פיר- וואלונג בעשאנען איינגעווארען א פאנטען- לאקטורע. ס'איז אויסגעוועהלט געווארען א טעכע- שע קאמיסיון פון: פרוי דיר באקאווא, ר'ר פריד- לינג, מ. קרעמאן, רעד. באווא, און רעד. פריד- מאן, וועלכע זאלען די לאטערע דירעקטורען.

וואס די פראוויץ דערזעהלע

רוער יוד פערמאנט נאך נענג טעמפערעמענט, האט ער חתונה געהאט מיט א יונגער 26 יאר- גער אלמנה. דאך איז א יונגער, גראציע פרוי, געקליידט העכסט געשענע... ווען זי געהט אהרד די גאס, שטעהט יונג און אלם, יעדען און פריסטען, און קוקען איהר נאך. אבער נאך נישט ווענען דעם האט געלונגט אפצוהייבען אזויפיל שווארץ. דאס וויכטיגע געהט נעמט א צום אלע ווינקלעך און שפארעם פון דער פיל- ציבערדיגער וואוינונג זענען געווארען אייגע- פיישט און איבערגעקאלט. עס איז געווארען דירעקטורע א דעקאנט אויפ'ן ברייטען מאס- שטאב. עס האט אריינגעשטעלט נייע, מאדערנע מעבל, נייע קיך-געשיר וכוונת, ווי עס פאסט פאר א יונג פארפאלק.

היינט נייע קליידער פאר זיך אין דער פרוי, היינט פארהען אויף זומער-וואוינונג! שפעס א קלייניקייט? אבער פון וואסען בעהמט א יוד אזויפיל געלד? היינט, אין אונזערע ביטערע צייטען?

נאכדעם און נאאויגע מענטשן פעהלען נישט איינשטעלן. ביי אונט אויך נישט. אריבער כלה-מיידי- לעך, וואס אריבערען יארהעלעלעך כדי אונטערווען לען זיך דעם נדן, אריבער קלייטענדיגער אין אנטווערלעך האבען אונטערגעגעבן דעם שעהנעם יוד זייערע לעצטע אבערשפארטע גראשענס. און — דער יוד האט זיי אלעמען אפגעזעצט... 32 פוי- זענד זאממעס באנוטרעטן! אז די אריבער כלה-מיידי- קעך, וואס קומען און וויינען פאר איהם, ער זאל זיי אבערבען די געלט, לאסט ער ציניש:

נחום סאקאלאוו ווערט פרעזידענט

דער פערמאנענט-אויסשוס לעגט פאר סאקאלאוו'ן צו פירדען די נייע עקוועקוויזייע-וויצעמאנ'ס קאנדידאטור אבגעפאלען

פראג 29 (י"א) דער פערמאנענט-אויסשוס האט מיט א מערהייט שטימען בשלשעטען אייג-צולאזען דעם פרעזידענט נחום סאקאלאוו און פארלעגען איהם אויסצופארשען די מעגליכקייט מען צו בילדען די נייע ציוניסטישע עקוויזייע-וויצעמאנ'ס מיט דר. וויצעמאנ'ס בראש גענעראל נעפאלען. ווי מען ערקלערט זאל דר. וויצעמאנ'ס זיך ענדליכטיג האַבען ענטזאמלט צו שטעהן בראש פון דער נייע עקוועקוויזייע.

דער 3-מיריאן-אבמאך פאר דער פארטייטשער קאמיסיע

ערקלערונגען פון דער עקוועקוויזייע און פון דער "אנגלא פאלעסטיין פאנא"

פראג 29 (י"א) די פראגע וועטן דעם 3-מיליאן-אבמאך מיט דער דייטשישער רעגירונג און היינט ברייט דיסקוסיעס געווארען אויף א נעשליש-סענער זיצונג פון דער פאליטישער קאמיסיע. די עקוועקוויזייע האט נאך אפגאק ערקלערט, אז זי האט נישט קיין שייכות מיט דעם אבמאך, וואס איז ענטשפאנדען נישט לויט איהר איניציאטיוו און איז אינגאנצען א פריוואט-אדא. אין פערלויף פון דער דיסקוסיע איז בשוואכע געווארען דער פאקט, אז ביז איצט האט די דייטשישע רעגירונג ערלייבט 650 יודען צו שטימירטן גען.

פראג 29 (י"א) דער פיהרער פון די אמע-ריקאנער ציוניסטן לואי ליפסקי האט פאר-געבט א מעלעפאגאנישע געשפראך מיט דר. וויצעמאנ'ס, וועלכער געפינט זיך נאך אין דער שווייץ. דר. וויצעמאנ'ס האט ערקלערט, אז ער איז גרייט צו קומען אויפ'ן קאנגרעס מיט'ן תנאי, אז זיין בעזוך זאל נישט מיספעקטירט ווערען אין דעם זין, דאס ער האט ברענגען נעוועהלט צו ווערען אלס פרעזידענט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע. לואי ליפסקי האט זיך בעטיהט צו איבער-צייגען דר. וויצעמאנ'ס, אז ער זאל קומען קיין פראג. דר. וויצעמאנ'ס האט ערקלערט, אז ער וויל אין קיין פאל נישט איבערנעמען די פרעזידענט-טאג.

די אונזער-דעפאטע אויפ'ן קאנגרעס-פלענום

פראג 29 (י"א) אין אונזער אייזיק דער פלענאר-זיצונג פון קאנגרעס פאָרמירטע צענט-רען דער נענער-אליגעראטע אינזש שטרומיקער (גראמאטען פארטיי) האט געהאלטען אין נאָמען פון דער יודענטישער-פארטיי א שאַרפע רעדע, בעת וועלכער דער פרעזידענט מאַטען האט איהם איינזעט מאל איבערנעריסען, ערקלערענדיג, אז דער רעדנער געברויכט צו שארפע אויסרוקען. רעד. מנחם מיייר (פאָרשן אפערלירט צום קאנגרעס צו בעוועגען דר. וויצעמאנ'ס איבער-צו-נעהמען די ציוניסטישע לייטונג. דער רעדנער האלט וויצעמאנ'ס פאר דעם פאסענדסטען מאן אויף דעם פרעזידענט-פאסטען. שמואל אויסשקין (א"י), אליעזר זיינעס, זיין פון מ. מ. אויסשקין) בעקלאַנט זיך אויף די פארטיי-מחלוקת. אין די ציוניסטישע ריזען אין לאנד וואס די שניידע און נענעוויינישע אי פהע-צונג. אויב דאס וועט נישט אָבערשטעלט ווערען וועט עס נאך חלילה גענעשן אַנאָמאליק אויפ'ן ישיב. דר. אסקאר גרינבוים, (וויצ, אלג. ציונ.) אפיע-לירט איהר וועטן אָבערשטעלען דעם ברוהער-קאָמפּ וועלכען ביי דעם עקסטרעמען פיהרען פינקס, ווי זיי וואלטען שוין געזען אין זייער אייגען לאנד. א. מ. אייכנעלעס (דרום אפריקע) (אלג. ציונ.) זאָגט, אז יודען בעקלאַנען זיך כסדר אויף ענגלאנד, זיי אליין זיי פיהרלען אָבער נישט זייערע פליכטען לכּוּף א"י. זיי וואָלטען ערשט דאן זיך געטעגט בעקלאַנען אויף ענגלאנד, ווען זיי וואָלטען געהאט ריין דאָס אייגענע נעוויסען. ק. בערנשטיין (האָלאַנד אלג. ציונ.) בעקלאַנט זיך ווי פיל אנדערע לענדער אויף דעם אויסשקין וואס די ארגאניזאציע נעהט פליטה, בעת א"י באלט. אין דעם זעלבען ניסע רעדט אויך דר. פינ-קעלשטיין (וויצ, אלג. ציונ.) וועלכער טרעט פון דעם פון ארץ-ישראל.

פראג 29 (י"א) וואס זשאָבאָניסקי האט היינט בעקומען פון דר. מ. יאָבעלמאן פון קאָנאָ, דעם פיהרער פון דער פערטער ציוניסטישער ריזען אין ענגלאנד א דעפוטעט, אין וועלכער דר. יאָבעלמאן בעגרייט דעם פראָקלעם פון וואָ-זשאָבאָניסקי, אז די ציוניסטישע ארגאניזאציע זאל איבערנעמען די לייטונג פון א וועלט-באיקאָמישע בעוועגונג געזען דייטשלאַנד.

דער לעצטער טאג פון דער מפניאדע אין פ"ג

פראג 29 (י"א) וואס זשאָבאָניסקי האט היינט בעקומען פון דר. מ. יאָבעלמאן פון קאָנאָ, דעם פיהרער פון דער פערטער ציוניסטישער ריזען אין ענגלאנד א דעפוטעט, אין וועלכער דר. יאָבעלמאן בעגרייט דעם פראָקלעם פון וואָ-זשאָבאָניסקי, אז די ציוניסטישע ארגאניזאציע זאל איבערנעמען די לייטונג פון א וועלט-באיקאָמישע בעוועגונג געזען דייטשלאַנד.

פראג 29 (י"א) וואס זשאָבאָניסקי האט היינט בעקומען פון דר. מ. יאָבעלמאן פון קאָנאָ, דעם פיהרער פון דער פערטער ציוניסטישער ריזען אין ענגלאנד א דעפוטעט, אין וועלכער דר. יאָבעלמאן בעגרייט דעם פראָקלעם פון וואָ-זשאָבאָניסקי, אז די ציוניסטישע ארגאניזאציע זאל איבערנעמען די לייטונג פון א וועלט-באיקאָמישע בעוועגונג געזען דייטשלאַנד.

דער לעצטער טאג פון דער מפניאדע אין פ"ג

פראג 29 (י"א) וואס זשאָבאָניסקי האט היינט בעקומען פון דר. מ. יאָבעלמאן פון קאָנאָ, דעם פיהרער פון דער פערטער ציוניסטישער ריזען אין ענגלאנד א דעפוטעט, אין וועלכער דר. יאָבעלמאן בעגרייט דעם פראָקלעם פון וואָ-זשאָבאָניסקי, אז די ציוניסטישע ארגאניזאציע זאל איבערנעמען די לייטונג פון א וועלט-באיקאָמישע בעוועגונג געזען דייטשלאַנד.

פראג 29 (י"א) וואס זשאָבאָניסקי האט היינט בעקומען פון דר. מ. יאָבעלמאן פון קאָנאָ, דעם פיהרער פון דער פערטער ציוניסטישער ריזען אין ענגלאנד א דעפוטעט, אין וועלכער דר. יאָבעלמאן בעגרייט דעם פראָקלעם פון וואָ-זשאָבאָניסקי, אז די ציוניסטישע ארגאניזאציע זאל איבערנעמען די לייטונג פון א וועלט-באיקאָמישע בעוועגונג געזען דייטשלאַנד.

דער לעצטער טאג פון דער מפניאדע אין פ"ג

פראג 29 (י"א) וואס זשאָבאָניסקי האט היינט בעקומען פון דר. מ. יאָבעלמאן פון קאָנאָ, דעם פיהרער פון דער פערטער ציוניסטישער ריזען אין ענגלאנד א דעפוטעט, אין וועלכער דר. יאָבעלמאן בעגרייט דעם פראָקלעם פון וואָ-זשאָבאָניסקי, אז די ציוניסטישע ארגאניזאציע זאל איבערנעמען די לייטונג פון א וועלט-באיקאָמישע בעוועגונג געזען דייטשלאַנד.

פראג 29 (י"א) וואס זשאָבאָניסקי האט היינט בעקומען פון דר. מ. יאָבעלמאן פון קאָנאָ, דעם פיהרער פון דער פערטער ציוניסטישער ריזען אין ענגלאנד א דעפוטעט, אין וועלכער דר. יאָבעלמאן בעגרייט דעם פראָקלעם פון וואָ-זשאָבאָניסקי, אז די ציוניסטישע ארגאניזאציע זאל איבערנעמען די לייטונג פון א וועלט-באיקאָמישע בעוועגונג געזען דייטשלאַנד.

די שיה מיט די 1000 טיריסטען וואס האט נישט געקענט צושוימען קיין צאפאט

פראג 29 (י"א) וואס זשאָבאָניסקי האט היינט בעקומען פון דר. מ. יאָבעלמאן פון קאָנאָ, דעם פיהרער פון דער פערטער ציוניסטישער ריזען אין ענגלאנד א דעפוטעט, אין וועלכער דר. יאָבעלמאן בעגרייט דעם פראָקלעם פון וואָ-זשאָבאָניסקי, אז די ציוניסטישע ארגאניזאציע זאל איבערנעמען די לייטונג פון א וועלט-באיקאָמישע בעוועגונג געזען דייטשלאַנד.

פראג 29 (י"א) וואס זשאָבאָניסקי האט היינט בעקומען פון דר. מ. יאָבעלמאן פון קאָנאָ, דעם פיהרער פון דער פערטער ציוניסטישער ריזען אין ענגלאנד א דעפוטעט, אין וועלכער דר. יאָבעלמאן בעגרייט דעם פראָקלעם פון וואָ-זשאָבאָניסקי, אז די ציוניסטישע ארגאניזאציע זאל איבערנעמען די לייטונג פון א וועלט-באיקאָמישע בעוועגונג געזען דייטשלאַנד.

צײַ וועט ראדאם בלייבען גלייכגילטיג?

(א פאר ווערטער וועגן דער בויקאט-אקציע)

אונפעהיג צו ארבייטען. אבער ווי לאנג וועט עס אזוי דויערען? מיר האבען נישט קיין צוואנגס-מיטלען, כדי צו צווינגען די מיטגלידער פון קאמיטעט צו ארבייטען לטובת דער זאך. אבער איינס דארפן זיי יא טהון: נישט שטערען אנדערע! ווילען די דאזיגע מיטגלידער דער נישט ארבייטען, דארפן זיי פערלאזען דעם קאמיטעט אין לאזען פרי א וועג פאר אנדערע, וועלכע ווילען טהון און נישט בלויז פיגורירען אויף דער רשימה פון קאמיטעט-מיטגלידער. דער קאמיטעט דארף זיך רעאר-גאניזירען און אנהויבען זיין וויכטיגע ארבייט. זאל ראדאם כאטש אין דער הינזיכט נישט זיין הינטערשטעליג. דער באיקאט אויף די-טשע סחורות מוז ווערען פערשטארקט. מען מוז פערעפנטליכען די נעמען פון יענע פער-זאגען, וואס טראץ די אויפפאדערונגען נישט צו קויפען דייטשע אויסארבייטונגען, טהוען זיי עס יא, ברענגענדיג שאדען אונזער זאך און דעמאראליזירענדיג אנדערע. ליידער, זע-נען צווישען אונז פארהאן מענשען, וועלכע פערראטען פאר א פאר זלאט די אלגעמיינע יודישע אינטערעסען און טראגען דערמיט צו א ביישטייער דעם היטלעריסטישען דייטש-לאנד. דער קאמיטעט דארף די יעניגע, וועל-כע ברעכען אונזער דיסציפלין, שטעלען צום שאנד-סלופ פון דער עפענטליכער מיינונג. מיר דארפען איצט אין דער היינטיגער קריטי-שער שעה מעשים.

און מעשים פון אייך, הערען פון קאמיטעט, ערווארט די יודישע בעפעלקערונג אין ראדאם!...
Quis.

זיך אן דער אקציע אנגעשלאסען. ליידער, איז עס פערקעהרט. לויט ווי מיר ליינען אין דעד טעגליכער פרעסע, פיהרט זיך אומע-טוט, אפילו אין די פערווארפענסטע מקומות פון פוילען, א הייליג-אקציע פאר די געליטע-נע פונ'ם היטלערי-רעזשים. ראדאם, די שטאדט פון עטליכע צעהנדליג טויזענט יודישע נפשות, קען נישט אדער וויל נישט מיטבעטייליגען זיך אין ראטעווען פון הונגער די אין זיינער צייט גוט-סיטואירטע אין דייטשלאנד ברידער. דער קאמיטעט, וואס איז געשאפען געווארען, קומט זיך נישט צונויף און במילא איז ער

ערע ברידער אין פוילען, א גרויסע אויפגאבע איז ברענגען הילף די אמאל גוט-סיטואירטע דייטשע יודען, וואס געפונען זיך איצט אין נויט, וואס האט ראדאם בייגעטראגען? דער ראדאמער קאמיטעט האט זיינער צייט איינגע-ארדענט א גרויסען פראטעסט-מיטינג געגען די רדיפות אויף יודען אין דייטשלאנד, וועל-כער איז אדורך מיט ערפאלג, און עס האט זיך געקאנט דאכטען, אז ביי דער הילפ'ס-אקציע וועט ראדאם שטעהען אויף א בכבודיגען ארט אין דער רייע פון די שטעדט, וועלכע האבען

עס איז שוין אוועק א שפאר ביסעל צייט, זייט עס איז אין ראדאם, צוגלייך מיט אלע אנדערע שטעדט און שטעדטלעך אין פוילען, געשאפען געווארען א באיקאט-קאמי-טעט פון היטלעריסטישען דייטשלאנד, וועלכער האט אויך געזאלט קומען צו הילף די פליטים פון דייטשען גיהנום.

דא און דארט, אויף דער פוילישער פראווינק, ווי אויך אין ווארשא געפונען זיי זיך, די מערסירער פון בלוטיגען האקענקרייך, אהן מיטלען צום לעבען, זיי ווארטען אונגע-דולדיג אויף דער הילף און שטיצע מצד זיי-

די אפערע מיט ראובן גליקשטיינ'ס

געפעלשטע וועקסלען פאר'ן געריכט

ארויסגערופען א פערשטענדליכע פעראינטע-רעסירונג, זענען ארויסגערופען געווארען א גאנצע רייע עדות, צווישען וועלכע עס גע-פונען זיך בעקאנטע אין ראדאם. נעמען אלס עדות וועט אויך ארויסטרעטען דער קאפיטאן מאוריצי ריגלער, וועלכער איז מיט א צייט צוריק איבערגעגאנגען אין רעזערוו.

שפעטער ארויסגעוויזען, אז די וועקסלען האט געפעלשט דער זוהן, נפתלי גליקשטיין, וועל-כער האט געהערט צו דער אזוי גערופענער „גאלדענער יוגענד“.

דער עפילאג פון דער אפערע וועט זיך אבשפיעלען אין היגען קרייז-געריכט דעם 6 סעפטעמבער. צום פראצעס, וועלכער האט

זיינער צייט האט אין ראדאם אנגע-מאכט א טומעל אנ'אפערע מיט געפעל-שטע וועקסלען פון ראדאמער בעקאנטען לע-דער-סוחר ראובן גליקשטיין. עס האט זיך

Kino „APOLLO“
wyświetla wielkie arcydzieło p. t.
Dziwny Dom
z Borisem Karloffem
Człowiekiem o 100 twarzach
Ceny wszystkich miejsc
— za wyjątkiem łóż — **49 gr.**

בעריהמטער קינסטלער לעא פוקס אין ראדאם

לעא פוקס קומט קיין ראדאם מיט א נייעם נאך נישט געהערטען רעפערטואר, מיט וועלכען ער האט געהאט דעם גרעסטען ביי-פאל אין די ווארשאווער פוילישע טעא-טערען.

ווי עס איז פאראויסצוגעהן, וועט זיך דאס גאנצע ראדאמער טעאטער-פובליקום אין איבערהויפט די ליבהאבער פון גוט'ס טרעפען שבת - צו-נאכטיג אין טעאטער „ראומא-טאשטי“.

דער יודישער טשאפלין טשאפלין און געהערט צו די בעסטע גראטעסק-קינסטלער מיט אן-אייגענארטיגען ושאנר פון הומאר, שארוש, טאנץ און וויץ.

זייענדיג פון דער נאטור אויך מוזיקא-ליש בעגאבט, פלעכט ער אריין אין זיינע העכסט-אריגינעלע נומערען, סענטימענטאל-הארציגע און דורך איהם קאמפאנירטע ליעד-לעך, וועלכע דרינגען אריין טיעף אין דער נשמה.

דער קאנקורענצלעזער יודישער רעווי-ארטיסט, לעא פוקס, טרעט אויף נאר איין מאהל אין טעאטער „ראומאטאשטי“ שבת, דעם 2 סעפטעמבער ד. י.

לעא פוקס איז געקרוינט געווארען דורך דער ווארשאווער קריטיק מיט'ן נאמען

אויפ'ן אדרעס פון דער ראדאמער באהן-דירעקציע

וואס זאגט דערצו די ראדאמער באהן-דירעקציע, וועלכע פיהרט אן מיט די באהן-בייטען ביי דעם בויען פון דער נייער באהן-ליניע?

אמבעסטען

וואשט און פארבט די כעמישע פראלינע
M. CICHON
רווינסקא 23, זשעראמסקי 27, סלאוואצקי 25
פרובירט און איבערצייגט אייך!

מען מאכט אונז אויפמערקזאם, וועגען א רייע פאלען, וואס זענען פארגעקומען די וואך אויף דער קאזיעניצער שאסיי.

ווי בעוויסט, שניידט די באהן-ליניע ראדאם-ווארשא אדורך דעם קאזיעניצער שאסיי, נישט-ווייט פונ'ם יודישען בית-עולם די ארבייטער, וועלכע זענען דארט בעשעפ-טיגט, זעהענדיג פונדערווייטענס א לוויה-צוג, הויבען אן מאכען געוואלדען אין קלאפען ספעציעל מיט אייזענס אין די שינעס, אזא קאצען-יאמער מאכט א שווערען איינדרוק. עס האט זיך אויך געטראפען א פאל, אז מען האט א לוויה בעווארפען מיט שטיינער.

אונזער בן-עיר י. באקמאן שפיעלט פאר'ן הילפ'ס-פאנר

פון די דיימשע פליטים

לער-רעזשים. מיר האפען, אז די ראדאמער געזעל-שאפט וועט נעהמען אין אכט דעם ציל פון דער אנשטאלטונג און וועט מאסענווייז בעזו-לעך רעזשים.

מיר האפען, אז די ראדאמער געזעל-שאפט וועט נעהמען אין אכט דעם ציל פון דער אנשטאלטונג און וועט מאסענווייז בעזו-לעך רעזשים.

דער בעקאנטער פידעל-ווירטואו שמעון באקמאן ווילט איצט אין ראדאם נאך זיין ריזיגע איבער ארץ-ישראל, וואו ער איז ארויסגעטרעטען מיט א רייע ערפאלגרייכע קאנצערטען אין ירושלים, תל-אביב א אגד, שטעדט.

אינזער רעדאקציע איז געלונגען צו ווירקען אויף דעם טאלאנטפולען פידלער, ער זאל אויפטרעטען מיט א קאנצערט, לטובת דעם הילפ'ס-פאנר פאר די קרבנות פון היט-

אונטערגעווארפען א קינד

דינסטאג ביינאכט האט מען אין קארי-דאר פון הויז שפאציר-גאס 6 געפונען א אונ-טערגעווארפען 4-טאגיק מיידעלע. די ביו-איז-טיגע אויספארשינג האט דערווייל נישט ענט-

דינסטאג ביינאכט האט מען אין קארי-דאר פון הויז שפאציר-גאס 6 געפונען א אונ-טערגעווארפען 4-טאגיק מיידעלע. די ביו-איז-טיגע אויספארשינג האט דערווייל נישט ענט-

אינטעריגענטע יונגעלייט

קענען גוט פערדינען ביי דער אקוויזיציע פון אנאנסען פאר דעם „ראדאמער עקספרעס“ אינפארמאציעס ערטיילט די אדמיניסטראציע פון „ראדאמער עקספרעס“.

Pijcie śmietankę „SIGALINA“ polecona przez największe sławy lekarskie.

גאראנטירט 2 זראט א טאג

קענען פערדינען! פעהיגע ענערגישע יונגען אינפארמאציעס אין „ראדאמער עקספרעס“ זשערקאמקא 7

Dr. Med. L. FASTMAN
spec. chorób uszu, nosa i gardła
RADOM, SIENKIEWICZA 12
Tel. 21-21.
POWRÓCIŁ
i wznowił przyjęcia.

קינא-רעפערטואר
משונה'דיג הייז
APOLLO — מאסקעס פון ד"ר פו-מאן-טשו
CZARY — דאס שווייגענדע מויל
ZNICZ

אפטייק-ריזשור
דייניכגעזאכט דיזשוריסט די אכטיק
דאראטשינסקי זשעראמסקי 57

אבאנירט
דעם „ראדאמער עקספרעס“